

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
[www.philosophical-research.org]

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΚΖ'
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2013 - 2014

Μελέτη Ελληνισμού

4η Χωρολογική Εκδρομή: Αργολίδα

25 – 27 Ιουλίου 2014

Δ' Χωρολογική Επίσκεψη

25 – 27 Ιουλίου

Επίδαυρος, Αργολίδα

Την τελευταία χωρολογική επιτόπια έρευνα του τρέχοντος κύκλου εσχεδιάζα να την κάναμε στην Βοιωτία, και λόγω των Θηβών όπου καταλήγουμε τις φετινές μας έρευνες του Ελληνισμού και λόγω του ιδιάζοντος θρησκευολογικού βάρους της περιοχής (σε ιδιαίτερη μάλιστα σχέση προς τα Αρκαδικά, όπως ήδη έχει φανεί, και θα καταδειχθεί φαινότερα, από την μεγάλη μελέτη μας του Επικουρίου Απόλλωνα στο πλαίσιο του τριγώνου Μελαίνης Δήμητρας, Πανός και Διός Λυκαίου στην Παρρασία και Φιγαλεία), και, τρίτον, λόγω του ιστορικού βάθους της περιοχής κατά τους Αχαιϊκούς (Μυκηναϊκούς) χρόνους (σκεφτείτε τους Μινύες, τον Ορχομενό και τον Κάδμο) και του συναφούς πλούτου του επιχώριου μυθολογικού συμβολισμού.

Αλλά ίσως είναι καλύτερα να δουλέψουμε περισσότερο τα Βοιωτικά και Μινυακά και Θηβαϊκά πριν κάνουμε την επεξεργασμένη επίσκεψή μας εκεί, χρειαζόμαστε δε μια-δυο μέρες περισσότερες για αυτήν από ότι συνήθως. Παρουσιάσθηκε επίσης η ευκαιρία μιας ακόμη συνάντησης στην Αργολίδα, συνδυασμένη με την παρακολούθηση του «Ιππόλυτου» του Ευριπίδη στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου.

Ο «Ιππόλυτος Στεφανηφόρος» (ή «Στεφανίας») που έχει διασωθεί είναι η δεύτερη εκδοχή του έργου με την οποία ο Ευριπίδης κέρδισε το πρώτο βραβείο στα Διονύσια της άνοιξης του 428 π. Χ. Μια πρώτη προγενέστερη έκδοση («Ιππόλυτος Καλυπτόμενος») δεν είχε εκτιμηθεί με επιτυχία. Είχε προκαλέσει με την απρέπεια με την οποία εξεφράζετο σε αυτήν ο εκμανής έρωσ της Μινωίδας Φαίδρας για τον πάγκαλο νεαρό γιο από πρότερη γυναίκα του άνδρα της Θησέα. (Τα διασωζόμενα αποσπάσματα από την πρώτη εκδοχή συνηγορούν για την ύπαρξη σε αυτήν τολμηρών απόψεων προκλητικά διατυπωμένων, θέσεων στα όρια ή υπέρ αυτά της

αξιολογίας του Ελληνισμού. Cf. Frr. 428 – 447 Kannicht). Από τους κριτικούς και φιλολόγους της Ελληνιστικής Εποχής η δεύτερη διορθωμένη έκδοση συγκαταλέγεται μεταξύ των αριστουργηματικωτέρων δραμάτων. Τις σχετικές πληροφορίες αντλούμε από την περιληπτική διατύπωση της (Αριστοφάνειας, του σπουδαίου Αλεξανδρινού φιλολόγου) «υπόθεσης» του έργου:

ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν <Τροιζῆνι κούκ ὡς τοῦ προτέρου ἐν> Ἀθήναις. ἐδιδάχθη ἐπὶ Ἐπαμείνονος ἄρχοντος Ὀλυμπιάδι πζ' ἔτει δ'. πρῶτος Εὐριπίδης, δεύτερος Ἰοφῶν, τρίτος Ἴων. ἔστι δὲ οὗτος Ἰππόλυτος δεύτερος <δ> καὶ στεφανίας προσαγορευόμενος. ἐμφαίνεται δὲ ὕστερος γεγραμμένος – τὸ γὰρ ἀπρεπὲς καὶ κακηγορίας ἄξιον ἐν τούτῳ διώρθωται τῷ δράματι. τὸ δὲ δράμα τῶν πρώτων.

Στην εκδρομή μας θα μελετήσουμε το τραγικό νόημα του έργου, καθώς και τις θρησκευτικές και πολιτικές διαστάσεις του. Θα ερευνήσουμε επί τόπου τις σχέσεις της Αθήνας προς την ανατολική ακτή της Αργολίδας, ιδίως με την Τροιζήνα και την Επίδαυρο, κατά τους μύθους, τις παραδόσεις και τα ιστορικά των κλασσικών χρόνων. Θα επισκεφθούμε αρχαιολογικούς χώρους και θα συζητήσουμε για αυτούς. Θα εστιασθούμε και στην λατρεία της Μεγάλης θεάς της Αργολίδος, της Αργείας Ἥρας.

Το Πρόγραμμα θα κυκλοφορήσω αργότερα εγκαίρως. Τώρα αναγγέλλω την εκδρομή. Όποιος ενδιαφέρεται να συμμετάσχει ας επικοινωνήσει μαζί μου.

4^η Χωρολογική Εκδρομή: Αργολίδα

25 – 27 Ιουλίου 2014

Ο ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΙ Η ΑΡΓΟΛΙΔΑ

Παρασκευή, 25 Ιουλίου

10.30 π.μ. Αναχώρηση

1 μ.μ. Επίσκεψη στο Ηραϊόν του Άργους

Το Αρχαϊκό και το Κλασσικό Επίπεδο.

Είναι ο Αναλημματικός Τοίχος του Αρχαϊκού Επιπέδου, της Μυκηναϊκής, της Γεωμετρικής ή της Αρχαϊκής Εποχής; Είναι σύγχρονος με την Μνημειακή Πλακόστρωση του Άνω Επιπέδου; Τι προϋπήρχε του Αρχαϊκού Ναού εκεί;

Μορφολογία και Γλυπτική του Κλασσικού Ναού (423 - ~ 405 π. Χ.).

Η Άργολική Ήρα, η Ήρα της Ολυμπίας και η Ήρα της Σάμου.

ἢ τοι ἔμοι τρεῖς μὲν πολὺ φίλταταί εἰσι πόλεις,

Ἄργος τε Σπάρτη τε καὶ εὐρυάγυια Μυκῆνη.

Όμήρου *Ιλιάς*, Δ 51 -2.

(η Ήρα χολωμένη απευθύνεται προς τον Δία στην ομήγουρη των Θεών).

[Η Ήρα αποκαλείται ειδικά “Αργείη” στην Ιλιάδα Δ, 8 και Ε, 908. Το χαρακτηριστικό της θείο επίθετο είναι “πότνια”: δύο δωδεκάδες περιπτώσεων έναντι μιας για εκάστη εκ των θεαινών Αθηνά (Ζ 305), Ενωύ (Ε 592), Ήβη (Δ 2) και Άρτεμι (Φ 470 -1: πότνια θηρῶν/ Άρτεμις ἀγροτέρα). Τελετουργικά αποκαλείται “Ήρη πρέσβα θεά, θυγάτηρ μέγαλοιο Κρόνιο”, Ε 74, Θ 383, Ξ 194 (την προσφωνεί έτσι η Αφροδίτη), Ξ 243 (την προσφωνεί ο Ύπνος). Είναι “χρυσόθρονος”, Ξ 153. Πρόκειται για την Μεγάλη Θεά της Αργολίδας].

3.30 μ.μ. Επίσκεψη στην Τίρυνθα

Το νόημα της κολοσιαίας οχύρωσης. Τα “Κυκλώπεια”.

Το μυθολογικό τρίγωνο Άργους, Τίρυνθας, Μυκηνών. Πελασγοί – Δαναοί – Πελοπίδες. Η Ομηρική διχοτόμηση: οι Μυκήνες (με την ηγεμονία τους στην βόρεια Πελοπόννησο) και η υπόλοιπη Αργολίδα. Τα αρχαιολογικά δεδομένα.

Η υποδειγματική, και καθαρά διατηρημένη, δομή της άνω ακροπόλεως της Τίρυνθας ως Αχαϊκού ανακτόρου.

Στην αυτή θέση κατά διαδοχή: Ταφικός Περίβολος, Αχαϊκό Ανάκτορο, Δωρικός ναός της Ήρας.

7 μ.μ. Συζήτηση για τον «Ιππόλυτο» του Ευριπίδη (428 π. Χ.). Μύθος, Ιστορία και Τέχνη. Απόλλων, Ποσειδών και η Αμφικτιονία της Καλαυρείας. Λατρείες, μύθοι, ιερουργίες της Τροιζήνας. Σχέσεις μυθικές και ιστορικές Αθήνας και Ανατολικής Αργολίδος. Σχέσεις με την Μεγάλη Θεά και τον Μέγα Νεαρώδη της Ανατολίας.

9 μ.μ. Θέατρο Επιδαύρου: παράσταση του έργου.

Σάββατο 26 Ιουλίου

11 π.μ. Αρχαιολογικό Μουσείο Αργους.

Η Μεγάλη Θεά από την προϊστορική Λέρνα.

Ο Γεωμετρικός Ρυθμός στην ΑχαιοΔωρική Αργολίδα.

1 μ.μ. Αρχαιολογικό Μουσείο Ναυπλίου.

Ο Ανακτορικός Ρυθμός. Ιδιαίτερα ευρήματα. Η Μυκηναϊκή Μεγάλη θεά από την Κάτω Ακρόπολη της Τίρυνθας. Η αντίστοιχη Μεγάλη Θεά από την Μιδέα (πήλινο ειδώλιο). Η κοροπλαστική της Τίρυνθας: ένθρονη ή ιστάμενη θεά με περιδέραια και κοσμήματα. Ο «Άρχων της Ασίνης». Ειδώλιο του Μεγάλου Νεαρώδους ένθρονου. Η πρώιμη γυμνή θεά. Τα τελετουργικά, τερατώδη προσώπεια από τον «βόθρο» της Ακρόπολης της Τίρυνθας. Πρωτοαρχαϊκό δωρικό κιονόκρανο από τον Ναό της Ήρας στην Τίρυνθα.

7 μ.μ. Προσυμποσιακή Σύναξη

Ένα Αίνιγμα: ο Απόλλων στην Αργολίδα.

Λέων – Λύκος – Ταύρος: θρησκευτική και συμβολική θηριολογία.

Ο Μέγας Θεός και η Μεγάλη Θεά.

Ήρα και Ήρως και Ηρακλής: οι Δυνατοί.

Οι Άθλοι του Ηρακλή και τα Πάθη του Ιππόλυτου.

Γιατί το Άργος δεν έπαιξε πρωτεύοντα ρόλο στην ιστορία του κλασσικού Ελληνισμού;

Τελική Σύνθεση της φετινής Μελέτης Ελληνισμού.

10 μ.μ. Συνέχιση της συζήτησης στο **Συμπόσιο**.

Συνεορτάζουμε τις Θερινές Τροπές, που δεν κατορθώσαμε αυτόν τον χρόνο να υμνήσουμε εγκαίρως τον Ιούνιο κατά την παράδοσή μας. Στις 23 Ιουλίου ο Ήλιος εισέρχεται στον Λέοντα, το Ηλιακό και Απολλώνιο Σύμβολο. Στις 16 προεισέρχεται στον Λέοντα ο Ζεύς, ενώ στις 31 μετεισέρχεται και ο Ερμής. Στις 26 γίνεται Νέα Σελήνη στον Λέοντα.

Μέγα γεγονός συμβαίνει περί τις 26 στον Ουρανό: συνευρίσκονται Ήλιος, Ζευς, Ερμής και Σελήνη στην αρχή του Λέοντος.

Κυριακή 27 Ιουλίου

Απόλαυση του Αργολικού χώρου. Κοινωνία του πνεύματός του.

Επιστροφή.
